

Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки

ФОРМУВАННЯ РИНКОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

**Збірник наукових праць
№10 (209)**

Київ 2018

**Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць
Вип. 10 (209). – К., 2018. – 136 с.**

Рекомендовано Вченою радою ДНДІМЕ
Протокол №5 від 14.09.2018 р.

Збірник статей присвячено науковим здобуткам молодих науковців – аспірантів та здобувачів наукових ступенів кандидата та доктора економічних наук. Він охоплює широкий спектр проблем із таких напрямів:

- макроекономічні аспекти сучасної економіки;
- інноваційно–інвестиційна політика;
- економічні проблеми розвитку галузей та видів економічної діяльності;
- розвиток регіональної економіки;
- соціально–трудова відносина.

Розраховано на науковців і спеціалістів, які займаються питаннями управління економікою та вивчають теорію та практику формування ринкових відносин в Україні.

Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 06.11.2014 №1279 даний збірник віднесено до наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук (перелік №1, розділ «Економічні науки»).

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

ЗАХАРІН С.В., доктор економічних наук, с.н.с. (головний науковий редактор)
ПАСІЧНИК Ю.В. доктор економічних наук, професор (заступник наукового редактора)
ХОДЖАЯН А.О доктор економічних наук, професор (заступник наукового редактора)
СТУДІНСЬКА Г.Я. доктор економічних наук (заступник наукового редактора)
АЛЕКСЄЄВ І.В., доктор економічних наук, професор
БУРЯЧЕНКО А.Є., доктор економічних наук, доцент
ВАРНАЛІЙ З.С., доктор економічних наук, професор
ГУЖВА І.Ю., доктор економічних наук
ПИЛА В.І., доктор економічних наук, професор
ДУБРОВІНА О.А., кандидат економічних наук
ПРИМОСТКА О.О., доктор економічних наук, професор
КИЗИМ М.О., доктор економічних наук, професор, член–кор НАНУ
КУЛЬПІНСЬКИЙ С.В., доктор економічних наук, професор
КОРНЕЄВ В.В., доктор економічних наук, професор
КРАСКЕВИЧ В.Є., доктор технічних наук, професор
ЛОПУШНЯК Г.С., доктор економічних наук, професор
СІГАЙОВ А.О., доктор економічних наук, професор
ТЕРЕЩЕНКО Г.М., кандидат економічних наук, с.н.с. (АФУ)
ШОСТАК Л.Б., доктор економічних наук, професор
ЩУКІН Б.М., кандидат економічних наук, с.н.с. (відповідальний секретар)

МІЖНАРОДНА РЕДАКЦІЙНА РАДА

АГНЄШКА ДЗЮБІНСЬКА, доктор філософії, Економічний університет м. Катовіце, Польща, професор кафедри менеджменту підприємства
АДАМ САМБОРСЬКІ, доктор філософії, Економічний університет м. Катовіце Польща, кафедра менеджменту підприємства
АНАТОЛІЙ ЗІНОВІЙОВИЧ КОРОБКІН, доцент, к.е.н, завідувач кафедри економічних і правових дисциплін, ЗО «Білоруський торгово–економічний університет споживчої кооперації», Білорусь, Гомель
ВІРГІНІЯ ЮРЕНІЄНЕ, професор, доктор наук, завідувач кафедри філософії та культурології, Каунаський факультет, Вільнюський університет, Литва
ГОРБОВИЙ АРТУР ЮЛІАНОВИЧ, професор, доктор технічних наук, Словацька Академія аграрних наук, член відділення економіки та менеджменту, (Словацька республіка)
ДІАНА СПУЛБЕР, доктор філософії, Університет Генуї, асистент професора кафедри філософії суспільств, м. Генуя (Італія)
ІВАН ТЕНЄВ ДМИТРОВ, професор, доктор економічних наук, Університет «проф. д–р Асен Златаров», завідувач кафедри економіки і управління, м. Бургас (Болгарія)
МІТАР ЛУТОВАЦ, професор, доктор технічних наук, Університет Уніон ім. Миколи Тесла, факультет індустріального управління, завідувач кафедри технологій, м. Белград (Сербія)
ЮРАЙ СІПКО, професор, доктор економічних наук, Словацька Академія наук, директор інституту економічних досліджень, м. Братислава (Словацька республіка)
СОФІЯ ВИШКОВСЬКА, професор, доктор наук, зав. кафедри організації і управління (факультет управління) Технологічно–природничий університет ім. Яна і Єнджея Снядецьких у Бидгощі, Бидгощ, Польща
СТЕФАН ДИРКА, доктор економічних наук, професор, Вища економічна школа, м. Катовіце, Польща, професор кафедри менеджменту і маркетингу. Міжнародний акредитовані Міністерства науки і освіти Республіки Казахстан
ТОМАШ БЕРНАТ, професор, доктор наук, завідувач кафедри мікроекономіки, факультет економіки і менеджменту, Щецинський університет, Польща

Друковане періодичне видання «Формування ринкових відносин в Україні»
внесене в міжнародну базу даних періодичних видань:
ISSN 2522–1620

Key title: Formuvannâ rinkovih vidnosin v Ukraïni
Abbreviated key title: Form. rinkovih vidnosin Ukr.

Індексування і реферування: Україніка Наукова, Джерело, Наукова електронна бібліотека eLIBRARY.ru

Міжнародні інформаційні та наукометричні бази даних: Російський індекс наукового цитування (РИНЦ), Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.

Формування ринкових відносин в Україні, 2018. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ 22545–12445ПР від 20.02.2017 року

© Державний науково–дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки, 2018

Недоліки організації обліку виробничих запасів та напрями їх вдосконалення

Предмет дослідження – методика та організація обліку виробничих запасів на підприємствах.

Метою написання **статті** є авторське бачення недоліків організації обліку виробничих запасів, виявлення та аналіз основних проблем ведення обліку виробничих запасів на підприємствах та запропонування шляхів їх усунення.

Методологія проведення роботи – положення теорій обліку виробничих запасів; структурно-функціональний, метод бухгалтерського обліку із застосуванням прийомів оцінювання; метод порівняння; метод економічного аналізу.

Результати роботи – здійснено оцінку організації обліку виробничих запасів в різних країнах, визначено вплив факторів, що ускладнюють досягнення поставлених цілей та запропоновано шляхи їх вирішення.

Висновки – неправильна організація обліку наявності і руху виробничих запасів завдає величезної шкоди фінансовим показникам підприємства, тому необхідно удосконалювати організацію складського обліку та оптимізувати їх наявність.

Ключові слова: виробничі запаси, облік виробничих запасів, автоматизація обліку виробничих запасів, проблеми ведення обліку виробничих запасів.

ГАЙДАРЖИЙСКАЯ О.М.,
ПОПОВИЧ А.В.,
ЮРКОВСКАЯ З.Л.

Недостатки организации учета производственных запасов и направления их совершенствования

Предмет исследования – методика и организация учета производственных запасов на предприятиях.

Целью написания **статьи** является авторское видение недостатков организации учета производственных запасов, выявление и анализ основных проблем ведения учета производственных запасов на предприятиях и предлагаемых путей их устранения.

Методология проведения работы – положения теорий учета производственных запасов; структурно-функциональный, метод бухгалтерского учета с применением приемов оценивания; метод сравнения; метод экономического анализа.

Результаты работы – осуществлена оценка организации учета производственных запасов в различных странах, определено влияние факторов, затрудняющих достижение поставленных целей и предложены пути их решения. Выводы – неправильная организация учета наличия и движения производственных запасов наносит огромный ущерб финансовым показателям предприятия, поэтому необходимо совершенствовать организацию складского учета и оптимизировать их наличие.

Ключевые слова: производственные запасы, учет производственных запасов, автоматизация учета производственных запасов, проблемы ведения учета производственных запасов.

GAYDARZHYSKA O.M.,
POPOVICH O.V.,
YURKIVSKA Z.L.

Disadvantages of inventory accounting and directions of their improvement

Subject of research – methodology and organization of inventory accounting at enterprises.

The purpose of writing the article is the author's vision of the shortcomings of inventory accounting organization, identification and analysis of the main problems of keeping inventories at enterprises and proposing ways to eliminate them.

Methodology of the work – the position of theories of inventory accounting, structural and functional, the method of accounting with the application of evaluation methods; comparison method; method of economic analysis.

The results of the work – the estimation of the inventory accounting organization in different countries is carried out, the influence of factors that complicate achievement of the set goals is determined, and the ways of their solution are proposed.

Conclusions – the incorrect organization of accounting for the availability and movement of inventories is extremely damaging to the financial performance of the enterprise, therefore, it is necessary to improve the organization of warehouse accounting and optimize their availability.

Key words: production reserves, inventory accounting, automation of inventory accounting, problems of inventory accounting.

Постановка проблеми. Виробничі запаси у сучасних умовах господарювання забезпечують постійність, безперервність та ритмічність діяльності кожного підприємства, гарантуючи його економічну безпеку. Основною передумовою здійснення господарської діяльності більшістю підприємств є достатній обсяг та раціональне використання виробничих запасів. Вирішення проблеми ефективного розвитку та зростання виробничого потенціалу господарських підприємств потребує створення системи управління виробництвом, в основу якої має бути покладено формування інформації про виробничі запаси підприємства. Тому розробка та впровадження основних напрямів підвищення ефективності господарської діяльності підприємств передбачає виявлення недоліків та вдосконалення обліку виробничих запасів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемними питаннями сутності виробничих запасів займалися і працювали над ними такі відомі вчені, як Ф. Ф. Бутинець, П. С. Безруких, В. Стівенсон, В. М. Бойко, М.С. Пушкар, В. А. Бланк, І. Б. Швець.

Зокрема, Рибалко О.М. та Болдуєва О.В. досліджували вдосконалення обліку виробничих запасів на підприємствах загалом. Проте, питання обліку виробничих запасів на підприємствах залишаються актуальними та потребують нагального вирішення.

Метою написання **статті** являється виявлення та аналіз основних проблем ведення обліку виробничих запасів на підприємствах та запропонування шляхів їх усунення.

Виклад основного матеріалу. Запаси підприємства становлять значну частку в своїх активах

і відіграють важливу роль у визначенні результатів господарської діяльності. Тому підприємствам необхідно переглянути існуючу практику обліку, оскільки сьогодні важливо вирішити питання адаптації сучасної системи складського обліку до потреб підприємницьких структур в умовах нестабільної економіки, мінливості законодавства, неперманентного державного апарату.

Незважаючи на значні зрушення з цього питання, проблемі обліку запасів присвячено недостатньо уваги. Слід підкреслити, що не існує єдиного підходу до визначення поняття «виробничі запаси» в національних стандартах; проблема ускладнюється переходом України на міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ).

Порядок вивчення теоретичних і практичних аспектів організації обліку, наявності та руху виробничих запасів на підприємстві складається з наступних етапів: розгляд сутності поняття «Виробничі запаси», його трактування різними вченими; виявлення сучасних проблем складського обліку і виробництва, управління запасами; розробка шляхів вдосконалення управління запасами організації і оптимізації ефективності використання запасів.

Виробничі запаси – це одна з найскладніших економічних категорій, тому що навіть у нормативних документах немає чіткого визначення цього поняття.

Методологічні принципи формування інформації про запаси в бухгалтерському обліку регулюється П(С)БО 9 «Запаси» та МСБО 2 «Запаси» але немає ніякої інформації про об'єкт інвентаризації «Виробничі запаси»[1]. Цей термін зустрічається в «Інструкції з застосування рахунків бух-

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

галтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій», яка свідчить, що рахунок 20 «Виробничі запаси» призначений для узагальнення інформації про наявність і рух запасів сировини і матеріалів, що належать підприємству, будівельних матеріалів, запасних частин, сільськогосподарських матеріалів, палива, тари й тарних матеріалів, відходів основного виробництва» [2].

Більшість авторів, таких як В. Стівенсон, В. О. Іваниченко, В. М. Бойко під терміном «виробничі запаси» розуміють резерв, який призначений для забезпечення безперервного процесу виробництва,

що зберігаються в особливих випадках і не використовуються в поточній діяльності підприємства.

Професор Ф. Ф. Бутинець використовує термін «товарно-виробничі запаси». Вважає, що це поняття найбільш точно відображає характерні особливості сировини для виробництва, основною метою якої є переробка в процесі виробництва, формування на цій основі продукції, з урахуванням можливості їх у вигляді резервів у вигляді запасів на складі або готових виробів (товарів), які знаходяться на складах.

Для порівняння в обліку зарубіжних країн термін «виробничі запаси» не використову-

Порівняльна характеристика параметрів обліку виробничих запасів за міжнародними, національними стандартами з США

Предмет	США за GAAP	МСФЗ	П(С)БО
Вимірювання балансової вартості	Зниження вартості або ринку.	Зниження вартості або чистої вартості реалізації.	Зниження собівартості або чистої вартості реалізації.
Формула розрахунку	Та сама формула, яка використовується для визначення вартості запасів, не повинна обов'язково застосовуватися до всіх запасів, які мають подібний характер і використовуються для суб'єкта господарювання.	Ті самі формули, що використовуються для визначення вартості інвентаря, повинні застосовуватися до всіх запасів, які мають подібний характер і використовуються для суб'єкта господарювання.	Формули, що використовуються для визначення вартості інвентаря, повинні застосовуватися до всіх запасів, які мають подібний характер і використовуються для суб'єкта господарювання.
Зобов'язання при вибутті активів	Зобов'язання при вибутті активів, створених під час виробництва інвентарю, додають до балансової вартості майна, обладнання та обладнання, що використовуються для створення інвентарю.	Зобов'язання при вибутті активів, створених під час виробництва інвентарю, обліковується як вартість інвентарю відповідно до МСБО 2 та може бути додана до балансової вартості інвентаря.	Зобов'язання при вибутті активів, створених під час виробництва інвентарю, обліковується як вартість інвентарю та може бути додана до балансової вартості інвентаря.
Методи обліку	Першого впорядкування, першого виходу (ФІФО); останній вхід, вихідний (ЛІФО); середньозважена вартість; і конкретна ідентифікація є прийнятними методами обліку для визначення вартості запасів.	ФІФО та середньозважена вартість є прийнятними методами обліку для визначення вартості запасів; ЛІФО не дозволяється. Специфічний метод ідентифікації необхідний для об'єктів інвентаря, які зазвичай не є взаємозамінними, а також для товарів (послуг), що виробляються для окремих проектів.	Ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів; середньозваженої собівартості; собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО); нормативних затрат; ціни продажу.
Сторнування списань	Списання, зроблене з метою зменшення запасів на низьку вартість або ринок, не може бути скасовано для подальшого збільшення вартості.	Списання, зроблені для скорочення запасів до найменшої з вартістю або чистою вартістю реалізації, змінюються на протилежні для подальшого збільшення вартості.	Сума будь-якого сторнування будь-якого часткового списання запасів, що виникає в результаті збільшення чистої вартості реалізації, повинна визнаватися як зменшення суми запасів, визнаної як витрата періоду сторнування.

Джерело: складено на основі [11].

ються. Найчастіше, таке поняття, як «товарні запаси» виникає, вони призначені для продажу протягом одного звичайного робочого циклу, зокрема у США. Порівняльна характеристика параметрів обліку виробничих запасів за міжнародними, національними стандартами з США наведена у табл. 1 [11].

У німецьких нормативних документах, визначення запасів не передбачено, але під цим поняттям розуміються об'єкти, призначені для короткострокового використання або перепродажу [4].

У Британській системі бухгалтерського обліку, визначення терміну «запаси» розглядається таким же чином, як визначення, в США, за винятком мовних бар'єрів. В бухгалтерському обліку Великобританії запаси позначаються терміном «stosk», у той час як в американській літературі, «stock» – це слово перекладається як акції [3].

Багато дослідників вважають, що неправильна організація обліку наявності та руху виробничих запасів в значній мірі завдає збитків фінансовому результату діяльності підприємства, тому необхідно удосконалювати облік запасів для поліпшення організації складського обліку та оптимізувати їх наявність.

До основних проблем оптимізації обліку виробничих запасів сьогодення можна віднести:

- неправильне визначення первісної вартості придбаних запасів;
- неправильне визначення справедливої вартості запасів, коли вони відносяться до статутного капіталу, безоплатно одержаних та при бартерному обмін;
- неправильний вибір оцінки на дату складання балансу;
- складність віднесення запасів до певної групи;
- недоцільному використанні методів списання виробничих запасів;
- незадовільна організація зберігання запасів;
- недостатній рівень автоматизації первинного обліку виробничих запасів підприємства;
- неправильне визначення норм витрат на виробництво одиниці продукції;
- недостатній рівень контролю та оперативного регулювання формування і використання запасів.

Одна з найгрубіших помилок, яка виникає при організації бухгалтерського обліку запасів це неправильний розподіл витрат «інших витрат» при визначенні первісної вартості придбаних запасів. До таких витрат належать, зокрема, прямі мате-

ріальні витрати, прямі витрати на оплату праці та відрядження, інші прямі витрати підприємства на доробку та підвищення якісних і технічних характеристик запасів.

Крім того, існують труднощі у визначенні справедливої вартості запасів. Первісною вартістю запасів вважається справедлива вартість запасів, при зарахуванні до статутного капіталу підприємства, у разі отримання запасів безоплатно, при одержанні в результаті обміну і т. д.

Основним недоліком бухгалтерського обліку за справедливою вартістю є можливість маніпулювання вартістю і, як наслідок, зміна показників бухгалтерського обліку. В цьому разі бухгалтерський облік не відповідає своїй головній меті – надання достовірної інформації про діяльність підприємства [5].

Визнання справедливої вартості запасів найчастіше ґрунтується на цінах активного ринку. Для визначення справедливої вартості запасів, вважають за необхідне: визначити стан запасів (нові або застарілі); аналізувати існуючі ринки для даного об'єкту і ціни на аналогічні запаси, якщо такі ринки не існують, потрібно знайти довідкову інформацію про ціни цього продукту; провести оцінку справедливої вартості об'єкта обліку, використовуючи всі наявні дані та існуючі методики розрахунку [6].

Проблеми бухгалтерського обліку запасів виникають при оцінці на звітну дату (на дату балансу). За П(С)БО 9 «Запаси», на дату складання балансу запаси повинні оцінюватися за найменшою з двох оцінок: первісної вартості або чистої вартості реалізації. [1] Сума, на яку первісна вартість запасів перевищує чисту вартість реалізації запасів списується на витрати звітного періоду. Однак, величина чистої вартості реалізації є дуже суб'єктивною, так як на практиці навіть експерти не можуть достовірно визначити очікувану ціну і витрати, пов'язані з продажем запасів. В основу оцінки можуть бути дані з прайс-листів підприємств-виробників, спеціальні дослідження коливань ринкових цін на окремі види запасів і т. д.

Одним з показників для визначення справедливої вартості та чистої вартості реалізації є створення загальнонаціональної бази для середніх цін на ринку для найбільш поширених типів активів, що дозволить підприємствам використовувати ті ж дані для визначення справедливої вартості активів. Важливою умовою для правильної організації обліку запасів є їх правильне

групування. Основна класифікація запасів, закріплених у законодавстві, зокрема, в Плані рахунків бухгалтерського обліку, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Але з—за того, що існує велика кількість різних товарних цінностей, що використовуються на підприємствах, і вони використовуються у виробництві по—різному, ця класифікація не є достатньою для великих підприємств. Таким чином, необхідно розробити номенклатуру запасів, за кожним документом на надходження і витрату матеріалів де повинно бути вказано не тільки назва матеріалів, а і його номенклатурний номер.

До важливої проблеми організації бухгалтерського обліку, яка виникає в практичній діяльності, належить вибір методики оцінки запасів при їх вибутті, від чого в більшості випадків залежить об'єктивність усієї звітної інформації. У зв'язку з постійною зміною цін на виробничі запаси, різні методи списання запасів будуть мати різний вплив на звітність. Таким чином, необґрунтованого застосування методу частіше є обманомі спотворенням інформації про фінансовий стан підприємства. Тому треба вибрати оптимальну оцінку вибуття запасів, що б не переоцінити або недооцінити витрати виробництва, була виправдана собівартість продукції в умовах інфляції, у відповідності з виробничим процесом і враховувала не тільки поточні, але і стратегічні цілі організації.

Залежно від специфіки виробництва, галузевої специфіки, використання того чи іншого методу визначення собівартості запасів при їх вибутті визначається підприємством самостійно, у відповідності з П(С)БО 9 п.16 «Оцінка вибуття запасів» [1]. Цей розділ включає в себе ряд методів оцінки вибуття запасів: ідентифікованої собівартості, середньозваженої собівартості, собівартості перших за часом прибутковості акцій (ФІФО), нормативних затрат, ціни продажу. Кожен спосіб має свої позитивні і негативні сторони.

Можна стверджувати, що на сьогоднішній день, підприємства мають реальну можливість, в залежності від їх цілей і завдань, впливати на величину фінансового результату. Якщо підприємство зацікавлене у залученні інвесторів і кредиторів, то сили будуть направлені, щоб відобразити у фінансовій звітності одержання максимальної величини нерозподіленого прибутку за рахунок зниження собівартості, як відображення зниження вартості списання у вироб-

ництво, наприклад, за методом ФІФО. У разі коли підприємство змушене приховувати свій прибуток за допомогою фіскальної політики, юридичні особи можуть переоцінити вартість продукції для того, щоб зменшити суму прибуткового податку.

При організації обліку запасів на підприємстві, організація складського обліку відіграє важливу роль. Всередині складів матеріали повинні розміщуватись за секціями, потім за типом, сортом, розмірами у штабелях, на стелажі та полиці, так щоб забезпечити можливість для швидкого приймання, відпускання і перевірки наявності. Слід пам'ятати, що при правильній організації складського обліку, буде ефективним і облік у бухгалтерії. Одним із напрямків удосконалення організації оперативного й складського обліку є раціоналізація форм документів, документообігу й всієї системи оформлення, реєстрації й обробки документів.

Спрощення бухгалтерського обліку, зокрема, за рахунок використання сучасної техніки, також має важливе значення. Використання обчислювальної (комп'ютерної) техніки складськими працівниками та працівниками обліку забезпечує: скорочення обсягів робіт з одноманітними операціями; прискорення опрацювання даних первинних документів; автоматизація формування звітних форм; деталізація аналітичного рівня складського обліку; відмова у використанні типографських бланків первинних документів і звітності.

Автоматизація бухгалтерського обліку приносить позитивні зміни в технології роботи бухгалтерії. Спільна інформаційна бази між складами і бухгалтерією надає можливість спільно використовувати нормативно—довідкову інформацію, як довідники: зовнішніх організацій, структурних підрозділів, статей обліку, допустимої кореспонденції рахунків, типових господарських операцій [7]. При застосуванні комп'ютерних програм, удосконалення бухгалтерського обліку виражається в: організації бухгалтерського обліку; збільшення кількості інформації, одержуваної з бухгалтерського обліку; зменшення кількості помилок в обліку; підвищення ефективності бухгалтерського обліку.

Проблемним є вибір політики управління запасами, а саме, який повинен бути рівень запасів. Підприємство повинно знайти оптимальне поєднання витрат і вигод від обраного рівня запасів, щоб визначити, який розмір запасу по кожній товарній групі (і навіть позиції) є достатнім. Однією з форм сучасних методів управління матеріальни-

ми ресурсами підприємства є система бюджетування, яка являє собою технологію управління, які можуть допомогти у реалізації довгострокових і середньострокових планів підприємства [8].

Для підвищення ефективності використання запасів можливе визначення ліміту витрат на основі норм матеріальних ресурсів на виробництво одиниці продукції і планованого обсягу виробництва.

Є чимало моделей, які дозволяють оптимізувати рівні запасів і, отже, мають найбільш широке застосування у діловій практиці. Найбільш популярними з них є: модель економічно обґрунтованих потреб в запасах, модель планування потреби в матеріалах, модель або система «точно в строк» [10].

В цілях забезпечення ефективного складського обліку для кожного підприємства повинна бути розроблена конкретна програма внутрішнього контролю за збереженням і використанням матеріальних ресурсів, яка має містити докладний перелік перевірених питань, терміни перевірки і імена виконавців. Тільки з допомогою контролю можна запобігти втрат або пошкодження товарно-матеріальних цінностей. Програма носить комплексний характер і включає відомості по видах ресурсів.

Проблема залишається у виборі членів комісії, які будуть здійснювати внутрішній контроль. Для того, щоб контролювати наявність і рух запасів у встановленому порядку, необхідно провести інвентаризацію і контрольні вибіркові перевірки залишків матеріалів, своєчасно відображати їх в обліку.

Система внутрішнього контролю повинна стати частиною підприємства, в іншому випадку є ймовірність того, що ця система буде або дуже дорогою, або неефективною. Необхідною умовою для ефективного і раціонального використання матеріальних ресурсів в сучасних умовах господарювання є незалежний контроль, здійснюваний зовнішніми чи внутрішніми аудиторами, за умови, що система внутрішнього контролю організовується відповідно [10].

Основними заходами контролю за операціями з запасами, повинні бути наступні: перевірка організації зберігання, збереження запасів; перевірка нормативів запасів; визначення правильності синтетичного та аналітичного обліку витрат на виробництво і реалізацію продукції, які включаються в собівартість; встановлення законності операцій з запасами; перевірка дотримання норм витрати матеріалів, сировини і палива; перевірку правильності та ефективності

використання матеріальних ресурсів; перевірка правильності надлишків ТМЦ; контроль дотримання чинного податкового законодавства по операціях, пов'язаних з формуванням собівартості продукції; оцінка повноти і правильності відображення господарських операцій з запасами в бухгалтерському обліку і звітності.

Висновки

У ході дослідження було встановлено, що не-правильна організація обліку наявності і руху виробничих запасів завдає величезної шкоди фінансовим показникам підприємства, тому необхідно удосконалювати організацію складського обліку та оптимізувати їх наявність.

За результатами аналізу сучасних проблем бухгалтерського обліку виробничих запасів розкрито основні, раніше не вирішені проблеми та запропоновані шляхи удосконалення обліку запасів на підприємстві, такі як:

- для вирішення проблеми визначення первісної вартості, справедливої вартості та чистої вартості реалізації запасів, було запропоновано створення загальнодержавної бази для середніх цін на ринках на розповсюджені види активів;
  - введення обґрунтованої класифікації запасів подолає складності призначення запасів в конкретній групі;
  - виділені умови для введення відповідного методу списання для визначення достовірної оцінки запасів;
  - низький рівень інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств, будуть вирішені за допомогою автоматизації робочих місць комірників і бухгалтерів;
  - встановити нормативи витрат для вибору розмірів запасів;
  - в цілях вирішення проблеми неналежного контролю за використанням запасів, необхідно розробити програму внутрішнього контролю.
- Підводячи підсумок всьому вищезазначеному, можна зробити висновок, що реалізація перерахованих напрямів удосконалення обліку запасів на підприємстві призведе до значного збільшення ефективності його фінансово-господарської діяльності.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджений наказом Міністерства фі-

нансів України від 20.10.99р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 10.11.1999р. // Бухгалтерський облік і аудит – 1999. – №291. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

4. Линник О.І. Текст лекцій з дисципліни «Облік у зарубіжних країнах»/– Х.: НТУ «ХПІ», 2014.

5. Кіндій М. В. Запаси в організації: позитив чи негатив. / М.В. Кіндій, Ю.І. Калужняк, О.М. Антоненко // Видавництво Львівської політехніки. – 2009.

6. Безкоровайна Л. В. Особливості оцінки активів та зобов'язань в обліку / Л.В. Безкоровайна // Вісник економіки, транспорту і промисловості. – 2014.

7. Терещенко Л.О. Інформаційні системи і технології в обліку: навч. посібн. / Л.О. Терещенко, І.І., Матієнко–Зубенко. – К.: КНЕУ, 2011. – 187 с.

8. Марущак Л.І. Особливості та сучасні проблеми бюджетування руху запасів на підприємствах / Л.І. Марущак // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2010.

9. Міцек С.А. Короткострокова фінансова політика на підприємстві / С.А. Міцек // КНОРУС. – 2012.

10. Рагуліна І.І. Необхідність внутрішнього контролю / І.І. Рагуліна, М.М. Рагуліна, І.Т. Новіков // Вісн. Харківського НАУ ім. В. В. Докучаєва. Сер.: «Економічні науки». – 2012. – № 5. – С. 20–25.

11. <https://www.iasplus.com/en-us/standards/ifrs-usgaap/inventories>.

References

1. Regulation (standard) of accounting 9 «Stocks», approved by the order of the Ministry of Finance of Ukraine from 20.10.99. – [Electronic resource]. – Mode of access: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.

2. Instruction on the application of the plan of accounts of assets, capital, liabilities and business operations of enterprises and organizations, approved by the order of the Ministry of Finance of Ukraine of 10.11.1999. // Accounting and Audit – 1999. – No. 291. – [Electronic

resource]. – Mode of access: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

3. National accounting standard (standard) 1 «General requirements for financial reporting», approved by the order of the Ministry of Finance of Ukraine from 07.02.2013. – [Electronic resource]. – Mode of access: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

4. Linik O.I. Text of lectures on discipline «Accounting in foreign countries» / – Kh. NTU «KhPI», 2014.

5. Kindy M. Reserves in the organization: positive or negative. / M.V. Kinda, Yu.I. Kaluzhnyak, O.M. Antonenko // Publishing house of Lviv Polytechnic. – 2009

6. Bezkurovayna LV Features of valuation of assets and liabilities in accounting / L.V. Bezkurovayna // Bulletin of economy, transfer and industry. – 2014

7. Tereshchenko L.O. Information systems and technologies in accounting: teaching. manual / L.O. Tereshchenko, I.I., Matienko–Zubenko. – K.: KNEU, 2011. – 187 pp.

8. Maruschak L.I. Particularly and modern problems of stock management budgeting at enterprises / L.I. Maruschak // Scientific Bulletin of the Volyn National University named after Lesia Ukrainka. – 2010

9. Mizek S.A. Short-term financial policy at the enterprise / SA MIECEK // KNORUS. – 2012

10. Ragulin I.I. The need for internal control / I.I. Ragulina, M.M. Ragulina, I.T. Novikov // Visn. Kharkiv NAU them. V. V. Dokuchaev. Ser.: «Economic Sciences». – 2012. – No. 5. – P. 20–25.

11. <https://www.iasplus.com/en-us/standards/ifrs-usgaap/inventories>.

Дані про авторів

Гайдаржийська Ольга Миколаївна,

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту, Національний авіаційний університет, м. Київ

Попович Оксана Василівна,

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту, Національний авіаційний університет, м. Київ

Юрківська Зорина Леонідівна,

студентка, Національний авіаційний університет, м. Київ
e-mail: yrkivska.zarina@ukr.net

Данные об авторах

Гайдаржийская Ольга Николаевна,

к.э.н., доцент, доцент кафедры финансов, учета и аудита, Национальный авиационный университет, г. Киев

Попович Оксана Васильевна,

к.э.н., доцент, доцент кафедры финансов, учета и аудита, Национальный авиационный университет, г. Киев

Юрковская Зорина Леонидовна,
студентка, Национальный авиационный университет, г.. Киев
e-mail: yrkivska.zarina@ukr.net

Data about the authors

Gaydarzhyska Olga Nikolaevna,
candidate of economic sciences, associate professor, associate professor of the department of

finance, accounting and auditing, National aviation university, Kyiv

Popovich Oksana Vasylivna,
candidate of economic sciences, associate professor, associate professor of the department of finance, accounting and auditing, National aviation university, Kyiv

Yurkivska Zorina Leonidovna,
student, National aviation university, Kyiv
e-mail: yrkivska.zarina@ukr.net

УДК 336.226.1

DOI: 10.5281/zenodo.1690021

РИБАКОВА Л.П.,
СИМОЧКО М.І.,
ШЕЛЕМОН Л.М.

Облік податкових платежів як складової доданої вартості підприємства

Предметом дослідження є облік податкових платежів як складової доданої вартості підприємства.

Метою дослідження є надані пропозиції щодо відображення в бухгалтерському обліку податкових платежів, зважаючи на їх місце в системі управління підприємством.

Методи дослідження. У роботі використані діалектичний метод наукового пізнання, метод аналізу і синтезу, порівняльний метод, метод узагальнення даних.

Результати роботи. У статті визначено та охарактеризовано податкові платежі в структурі доданої вартості, що формується з використанням системи елементів оподаткування. Надані пропозиції щодо відображення в бухгалтерському обліку податкових платежів, зважаючи на їх місце в системі управління підприємством.

Висновки. Результатами проведеного дослідження стали наступні висновки: для формування систематизованої інформації про нараховані податкові платежі як складової економічного потенціалу підприємства необхідно використовувати рахунок «Податкові платежі». Запропонований підхід дозволить уникнути впливу податкових платежів на собівартість об'єктів господарської діяльності, створить умови для забезпечення контролю за їх нарахуванням відповідальними особами апарату управління підприємством.

Ключові слова: податкові платежі, економічний потенціал, підприємство, додана вартість, прибуток, дохід працівників, заборгованість, об'єкти оподаткування.

РИБАКОВА Л.П.,
СИМОЧКО М.І.,
ШЕЛЕМОН Л.М.

Учет налоговых платежей как составляющей добавленной стоимости предприятия

Предметом исследования является учет налоговых платежей как составляющей добавленной стоимости предприятия.

Целью исследования являются представленные предложения по отражению в бухгалтерском учете налоговых платежей, учитывая их место в системе управления предприятием.

Методы исследования. В работе использованы диалектический метод научного познания, метод анализа и синтеза, сравнительный метод, метод обобщения данных.

Результаты работы. В статье определены и охарактеризованы налоговые платежи в структуре добавленной стоимости, которые формируются с использованием системы элементов нало-

ЗМІСТ

Макроекономічні аспекти сучасної економіки

ПРЕДБОРСЬКИЙ В.А. Тіньова «автономна» держава як загроза інвестиційній безпеці.....	7
ПАРАНИЦЯ Н.В., ПОПОВИЧ Л.О. Статистичний аналіз, прогнозування капітальних видатків на вищу освіту в Україні.....	16
МОЛНАР О.С., ЛЯХ А.В., КОЦУР А.І. Основні чинники формування конкурентної позиції національної економіки.....	23
ГАВРИЛКО П.П., ГАВРИЛКО Г.П., ГУШТАН Т.В. Підвищення енергоефективності в економіці України.....	28
БОБРІВЕЦЬ В.В. Особливості конструкції благодійного податкового вирахування з персонального прибуткового податку у США: уроки для України	33

Інноваційно-інвестиційна політика

ДЮК О.М. Інвестиції в людський капітал як фактор зростання конкурентоспроможності промислових підприємств.....	43
ГЛАДИНЕЦЬ Н.І. Роль інноваційної складової системи стратегічного управління підприємством туристичного бізнесу.....	48

Економічні проблеми розвитку галузей та видів економічної діяльності

ЛЕВИЦЬКА І.В. Стратегія ефективного використання і розвитку економічного потенціалу підприємств туристично-рекреаційної сфери.....	54
ПЕТРИНЯК А.Я, ІВАНИШИН В.В. Пріоритети системи управління маркетинговою концепцією розвитку підприємств – виробників мінеральних вод.....	62
ВАСИЛЬЧАК С.В., ДУБИНА М.П., СОЛОВІЙ С.Б., ВІВЧАРУК О.М. Зарубіжний досвід мотивації персоналу підприємства	69
ІВАНИШИН В.В., ДУДЗЯК О.А. Вплив земельної реформи в Україні на розвиток сільських територій.....	76
ТРУШ Ю.Л., ГЛУШАК А.Р. Механізм забезпечення стійкого економічного розвитку підприємства.....	81
АЛЬ-ГАЗУ АЛІ Використання «жорстких стандартів» для вимірювання і контролю експлуатаційних витрат	87
ВОРОНКА О.З. Оцінювання рівня кадрової безпеки підприємств високотехнологічного сектору економіки.....	96
ЛИСЮЧЕНКО С.О. Сутність, характерні риси та структура рекреаційно-туристичного комплексу України	102
ЗАКРЕВСЬКА Л.М., ГЕРАСИМЕНКО О.М. Концептуальні методичні підходи до оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємства.....	108
ГАЙДАРЖИЙСЬКА О.М., ПОПОВИЧ О.В., ЮРКІВСЬКА З.Л. Недоліки організації обліку виробничих запасів та напрями їх вдосконалення.....	113
РИБАКОВА Л.П., СИМОЧКО М.І., ШЕЛЕМОН Л.М. Облік податкових платежів як складової доданої вартості підприємства	120

Рецензії, коментарі, відгуки

Рецензія на монографію З.М. Лободіної «Внесок у розвиток теорії державних фінансів».....	125
--	-----